

שבעה דיוקנאות ועוד דיוקו

שבעה אנשים מופלאים, חולמים ולוחמים ומכיחים בשער, מנהיגים וחוזים ואנשי-מעשה — עומדים ביסוד סיפורו של פרס "לך עם האנשים" □ מסיפוריהם עולה החזון הציוני הצרוף, חזונה של ארץ-ישראל היפה

שמעון פרס
גם מימד אוטוביוגרפי

פיתוח קריבלייזר, טכנולוגית אלקטרונית, חקלאות מתוחכמת של זמני רפואה, גילוי מקורות אנרגיה חדשים וחקר הגב — פעמים את כרגמן כענק החזון המדעי של ישראל.

אכן, שבעה אנשים מופלאים, שפע של חזון, מתאריכים של אותם חולמים ולוחמים ומכיחים בשער, מנהיגים וחוזים ואנשי-מעשה עולה החזון הציוני הצרוף, חזונה של ארץ-ישראל האחרת. (סוף בעמוד 22)

מאת ד"ר מיכאל בריזווה

להרחיקם ממקסמהשווא של ה' מרכסיים ולתבסם אל הסוציאליזם ההומניסטי-ציוני. הכל רק, שה' איוון ברוקו זה נפגם על ידי צי' טומס ארכים מדי של הוויכוח בין ברל לבין יוסקה רבינוביץ' דומה גם שדמותו של מוש חיבב היתה יוצאת יותר בשכרת לולא שם פרס את הדגש ברוקנו על מלאכת הסניגוריה שלה, בעת משי' פט החברים שערכה מסארי לבך גריון וחבריו מרפי, ותכונותיו האחרות, המופלאות של מוש נבי' צאות כנחקקות הצידה מפני מי' עורבותו המפלגתית, לעומת זאת, דווקא ציטוט דו"חות, שהובן ה' פרושפור ברנמן לפני חמי-עשרת שנים על פיתוח הרעיון בישראל, על תעשיות צמורות מדי, על

הסור, נכונות לשפחה, אך גם הקיפות בשעת הצורך, אהבת היים שוקקת — יוצר עשית שורשי, ר' גם כאב עמוק, צורב, שבער בו, באשכול, בגלל הקרע הגורא עם דוד בן-גוריון, אשר העביר את שנותיהם האחרונות של השניים, מרגש כמיוחד הוא דיוקנו של אלטרמן, ישר רוח, איתן באמנות, עו ואמין בקולטו; לוחם את כל גלגלות העשוקים והמגעיים מעל גבי העתון ושלא מעל גבי העתון, בעיקר — חכם עד מאד, עד כדי פחד... כמובן ידעו' פחד נתן מעצמו, הכמתו היתה תוררת כל המות, את השקיעה הטרנית, ה' בלתי-נמנית, אשכול, שמדיוקנו קורבת אנושיות המן, חכמה ו'

לו מורה ומקוד להערכה; וכן גם אלטרמן, כמפורד וכמי שהיה מצי' פגו של הדור, מוש חיבב, לעומת זאת, היה צעיר ממנו; וגם אם היה לו חבר, היה מהחולקים את ריו ולא מאלה שפרס הלך אחר ריהם, ואילו את יוני לא הכיר מספיק והדבר ניכר במחיבתו, כמה דיוקנאות הותרו בי רשם עמוק: דוד בן-גוריון, אותו מתאר פרס, בחלומי הגדול ובמרדו ה' סתמי, בשעותיו הגדולות וב' הכרעותיו הרמטיות — אך גם בזקנתו, שהיתה אמנם מלאת הדר, אך מלווה תרדה עמוקה מפני ה' אמות המכשירים את החלשות המות, את השקיעה הטרנית, ה' בלתי-נמנית, אשכול, שמדיוקנו קורבת אנושיות המן, חכמה ו'

החדש של שמעון פרס, לך עם האנשים (הוצאת עידנים, ירוש' 1978), ובו דיוקנאותיהם של שבעה אישים מופלאים, אותם חוקר ו' אהב: דוד בן-גוריון, לוי אשכול, ברל כצנלסון, נתן אלתרמן, ארנסט דוד ברגמן, משה המב (מוש) ו' יהונתן נתניהו (יוני).

אמרה זו משמשת מימד לספיר החדש של שמעון פרס, לך עם האנשים (הוצאת עידנים, ירוש' 1978), ובו דיוקנאותיהם של שבעה אישים מופלאים, אותם חוקר ו' אהב: דוד בן-גוריון, לוי אשכול, ברל כצנלסון, נתן אלתרמן, ארנסט דוד ברגמן, משה המב (מוש) ו' יהונתן נתניהו (יוני).

לא פעם עלול רעיון לשקוע ו' להתמוטט, אם לא נמצא לו נושא אמין ועל לא אהת גם קורה, ה' דרכו ומעשיו של אדם יש בהם בשורה ותון מרהיב, גם אם לא ידע להבישם במחצות של רעיון מנוסה היטב, אמת זו עמדה ל' רגליו של גיון קנדי הצעיר, כש' פירסם בשנת 1956 את ספרו ה' מהולל, דיוקנאות נועזים, (בעבר) רות, אומץ ופוליטיקה) ובו תאר דמותם של שמונה מדינאים אמ' ריקניים, שהשכיפו וחתמם על חלודות ארצם במאבקהם האמיר צים, אמת זו מונחת גם ביסוד אימרתה המפורסמת של הלספרת מרי מקארתי: "בנרותי דיי להבין, שאנשים אינם חשובים פחות מ' רעיונות".

באופן סמלי ממשלה-המחבר את ציבוריו ל' אור בשבעה קנים' אך נראה, כי הסימבוליקה חולכת אף מעבר לזה, שכן כל-אחד מאותם אישים, חזון בתכונה אוסינית והופכת אותו לסמל בתחומו, בן גריון הוא המנהיג; אשכול — האדם; ברל — המורד; אלטרמן — המפורד; א.ד. ברגמן — ה' מודע; מוש חיבב — החבר; יוני — הלוחם, הדיוקנאות מפורסמים באהבה רבה, בחום, וברגישות מפתיעה, ומפתיעה שבטתיים כי בואה מעטו של איש פוליטי מוב' חק, הספר הוא מרתק, לעתים אף מעורר התרגשות, והושף צדדים בלתי ידועים בדמויות ובמחבר, אין זה ספר ארוך במיוחד, גם אין בו יומרות כלשהן, המחבר כאילו מנסה להצטנע בקרן זווית ולפנות לניבוריו את מלוא הכמה, ואף על-פיכך, אין לי ספק, שהו ספרו חשוב והמרשים ביותר של שמעון פרס עד כה, הטוב ביותר מבחינת כתיבתו, המריקע ביותר מבחינת החזון הגלום בו, והמושפני ביותר מבחינת המחבר עצמו.

נודמן לי מנס לעיון במספר קטעים מיוצגו של שמעון פרס, ולהתרחם מכאש החד הבחון, ה' שפה הקולחת, כשר הסיפור, ה' חוסר והמסען התרבותי הרובצים בין השיטין, כיסויים אלה שלא נעלו בספריו הקודמים באים לי ידי ביטוי מלא בספר זה, הכתיבה הסיפורית, הצבעונית, שבה מ' שובצים ניתוחים מבריקים ורעיו' נות מופשטים בצד תאורי אפיוני' דות דרמטיות או פרשיות מבד' חות, עולה על הכתיבה של פרס שהורגלו בה עד כה בספריו ה' עיוניים, במסותיו ומאמריו נראה לעתים פרס כבד ומאלץ משתו — ואילו כתיבתו הפעם היא רעננה וחוססת, להוציא מספר קטעני' סיום, הנמלצים יתר על המידה ונקראים כדברי הספר, מעטע ה' מחבר להשתמש במטבעות-לשון ו' בנטראות טורבליות, הרקוקנאות מפורסמים ביד אמן, והרמזיות קמות לתחיה לענינו; ועל אף שאין כתיבה בקורותיה, כי אם אודת, אף אהבת ומעריצה, טבעו בדברים חותם של אמינות וכנות.

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה

עם זאת, אין כל הדיוקנאות עומדים באותה רמה, אם מבחינת מעורבותו האישית של פרס, ואם מבחינת יחסו אל האישים המתוא' רים, בן-גוריון ואשכול היו מסור אלים כאלו מי שהיו בכירים ממנו ובעלי מכות, ברל כצנלסון מנה